

Att vara till i Guds gestalt

William M. Wachtel

"Låt det sinnelag råda hos er som också fanns hos Kristus Jesus. Han ägde Guds gestalt men vakade inte över sin jämlikhet med Gud utan avstod från allt och antog en tjänares gestalt då han blev som en av oss. När han till det yttre hade blivit människa gjorde han sig ödmjuk och var lydig ända till döden, döden på ett kors. Därför har Gud upphöjt honom över allt annat och gett honom det namn som står över alla andra namn, för att alla knän skall böjas för Jesu namn, i himlen, på jorden, och under jorden och alla tungor bekänna att Jesus Kristus är herre, Gud fadern till ära. (Fil 2:5-11 [Bibel2000]).

I Filipperbrevet 2:6 skriver Paulus att Kristus [Messias] Jesus *"var till i Guds gestalt"*, (*in the form of God*) som många engelska översättningar återger det grekiska uttrycket *en morphe theou*. Detta sätt att uttrycka sig har gett upphov till anspråket att Jesus är *"sann Gud av sann Gud"* som man förklarade i den nicenska trosbekännelsen, den gamla och första officiella formuleringen av den trinitariska tron. Enligt denna tro är Kristus [Messias] *"jämställd med Fadern, evig som Fadern och av samma substans som Fadern"*, *"den andra personen"* i treenigheten. Detta innebär att Jesus skulle vara sann Gud i varje avseende, bortsett från att han också var människa född av kvinna. Allt detta förklaras vara ett *"mysterium"* som måste accepteras genom tro, med risk för bannlysning eller – under tidigare århundraden – dödsstraff.

Den forskare som redan har blivit övertygad genom Jesu ord i Johannes 17:3 att Fadern är *"den ende sanne Guden"* och genom hans vittnesbörd till den samariska kvinnan att judarna hade rätt i sin lära om Gud (Joh 4:21-22) – en lära som inte lämnade rum för något annat är Guds absoluta odelbarhet – förbryllas över detta fasthållande vid att se på Gud som *"tre personer"*. Man blir dessutom förskräckt över ett sådant anspråk, när man läser Johannes kriterium för en frälsande tro: *"Många andra tecken, som inte är nerskrivna i denna bok, gjorde Jesus i sina lärjungars åsyn. Men dessa har blivit nerskrivna, för att ni skall tro att Jesus är Messias, Guds Son, och för att ni genom tron skall ha liv i hans namn"* (Joh 20:30-31). Det finns inte något här som talar om nödvändigheten av att tro att Jesus faktiskt är Gud, den Evige. Det finns inte någon antydning om den trinitariska titeln, *"Gud Sonen"*. Det är bara ett enkelt uttryck för tron att Jesus är Kristus [Messias], den Smorde, Israels utlovade Messias och att han verkligen är Guds Son

I ljuset av sådana fakta måste man allvarligt fråga sig vad Paulus menade då han sade att Jesus *"var till i Guds gestalt"*. Först lägger vi märke till att han talar om *"Kristus [Messias] Jesus"*, den historiska person som hade fötts och senare hade blivit *"smord"* av den helige Ande vid sitt dop, och så blev *"Kristus"* [Messias] eller *"den Smorde"* (Apg 10:38). Treenighetsläran tar för givet att Paulus talar om vad Jesus var *före sin "inkarnation"* – det vill säga under sin förmodade preexistens som Gud i himlen innan han var född. Men då Paulus detaljerat talar om den historiske personen Kristus [Messias] Jesus ger han inte någon antydning om att han tänkte så. Denna tolkning kan bara finnas hos dem

som redan har bestämt att Jesus preexisterade som person, antingen som en gudomlig medlem av treenigheten eller som en änglalik varelse – Arius uppfattning.

Nej, den som *”var till i Guds gestalt”* är den man som kallades *”Kristus [Messias] Jesus”*. Paulus beskriver vad som var sant om denne man medan han var på jorden! Men vad menar Paulus med detta uttryck? Trinitariska kommentatorer tolkar ofta det grekiska ordet *morphe* i ljuset av dess bruk i klassisk grekisk litteratur, det vill säga från perioden fem- eller sexhundra år tidigare. Detta språkbruk kunde inbegripa *”det som är väsentligt och bestående”*. Men Nya testamentet är inte skrivet på *”klassisk grekiska”* utan snarare på vad som kallas koine-grekiska, det populära språket på Paulus tid. Från många koine-manuskript, som upptäckts av arkeologerna och som daterar sig från det första århundradet, vet vi att somliga ord hade fått ny innebörd. Ett av dessa ord var *morphe* som man vanligtvis översatte med *”gestalt”* [SFB¹, Bibel2000]. Av Kenneth S. Wuest, professor i grekiska vid *Moody Bible Institute*, som själv är anhängare av treenighetsläran får vi lära oss att i koine-grekiskan hade ordet *morphe* kommit att syfta på *”en ställning i livet, en position man innehar, ens rang. Och detta är ett närmevärde av morphe i denna kontext [Fil 2]”* (*The Practical Use of the Greek New Testament*, s. 84).

Hur kan vi vara säkra på att *morphe* i Filipperbrevet 2 betyder *”ställning i livet, [status], rang, position”* och inte *”inneboende natur”* som somliga översättare eller kommentatorer skulle tolka det grekiska ordet. (Se Fil 2:6 i NIV² t.ex.)? Här vänder vi oss till den direkta kontexten för att få hjälp att förstå hur Paulus använder ordet. I vers 7 säger han att Kristus [Messias] tog en tjänares *”gestalt”, morphe*, – bokstavligt talat, slav. Vad betyder detta? Vittnar ordet *morphe* om att en tjänare har något slags *”inneboende natur”* som skulle konstituera honom som slav? Är inte snarare tjänandet, *per se*, en fråga om *”status, rang, position”*? Ens ställning som tjänare är antingen en fråga om val eller en fråga om omständigheter. Vi kan därför inte se att kontexten stödjer någon annan betydelse för *morphe* än den som handlar om rang eller status. Kristi [Messias] status som Gud ställs i kontrast mot hans status som tjänare. Att översätta eller att förstå ordet *morphe* som *”inneboende natur”* i Filipperbrevet 2 passar då klart inte in i det sätt som det används i denna kontext.

Vad innebär då allt detta? Det antyder att Kristus [Messias] som en människa på jorden fungerade i status, rang eller position av Gud. En fantastisk tanke! Men det hade tidigare funnits ett likartat berömt historiskt exempel. När Gud kallade Mose att bli hans representant för att föra Israel ut ur Egypten sade han till honom: *”Se jag har satt dig att vara som Gud och din bror Aron skall vara din profet”* (2 Mos 7:1). Den hebreiska texten är ännu mer uppseendeväckande, därför att ordet *”som”* finns inte alls där. Snarare säger Gud till Mose: *”Jag har gett dig [i uppdrag att vara] Elohim [Gud] för Farao.”*

¹ Svenska Folkbibeln

² New International Version.

Tidigare hade Gud sagt att Mose skulle vara "Elohim" för Aron (2 Mos 4:16). Detta innebär att Mose fungerade på sätt och vis som om han vore Gud på jorden; han var den förordnade ledaren att agera i Guds ställe och ägde den auktoritet som Gud hade tilldelat honom genom att utnämna honom till att bära Jahves egen titel, *Elohim!* Detta liknar den ställning eller roll som en ambassadör eller diplomat har som har fått oinskränkt fullmakt att agera för den regering som han representerar, och vars beslut och förhandlingar betraktas som likvärdiga eller identiska med dem som utfärdas av den suveräna stat som sänt honom.

Vi kan då fråga oss hur Jesus fungerade i sin ställning som Gud under sin jordiska verksamhet? Framställer de fyra evangelierna hans verksamhet på ett sådant sätt att de vittnar om att han gjorde vad Fadern själv skulle ha gjort om Gud hade varit synligt närvarande och personligen utfört den tjänst som hans Son faktiskt utförde? Visar urkunderna att på jorden använde sig Kristus [Messias] av privilegier som i själva verket tillhörde Gud själv? Vi behöver inte gå långt för att hitta svaret på dessa frågor. Mycket tidigt i Kristi [Messias] verksamhet uppstod frågan: *"Vem kan förlåta synder? Det kan ingen utom Gud"* (Mark 2:7). Jesus hade just sagt till en lam man: *"Mitt barn, dina synder är förlåtna."* De skriftlärdade som hörde honom säga dessa ord anklagade honom för hädelse. Jesus svarade: *"Vilket är lättast, att säga till den lame: 'Dina synder är förlåtna', eller att säga: 'Stig upp, ta din bädd och gå?'"* Sedan tillfogade han de kritiska orden: *"Men det skall ni veta att Människosonen har makt på jorden att förlåta synder ..."* (Mark 2:10). De skriftlärdade hade rätt i sin förståelse att den slutliga auktoriteten att förlåta människors synder ligger hos Gud. Men de behövde ytterligare förstå att Gud *hade gett* auktoritet åt sin Son att agera i Guds ställe och i hans namn. I denna förlåtelsehandling fungerade Kristus [Messias] i *morphe* – den ställning – han fått av Gud som hade sänt honom.

Ytterligare bevis för Kristi [Messias] ställning som Gud på jorden uppenbaras i Johannes 5:21: *"Ty liksom Fadern uppväcker de döda och ger dem liv, så ger Sonen liv åt vilka han vill."* Makten att uppväcka de döda ligger i Faderns händer och han bevisade sin makt på ett underbart sätt när han uppväckte sin Son från död till odödlighet (Apg 17:30-31; Rom 6:9; 8:11). Men medan Kristus [Messias] var på jorden uppväckte han själv flera från de döda – det mest berömda fallet är då han uppväckte sin vän Lasarus. Så chockerande var detta för Kristi [Messias] fiender att de planerade att döda den uppståndne Lasarus liksom den som hade uppväckt honom (Joh 12:9-11). Återigen agerade Kristus [Messias] i Guds ställe när han uppväckte den döde och visade sig själv vara i Guds *morphe*. Han kommer att uppfylla denna roll igen en gång i framtiden, för *"den stund kommer ... när de döda skall höra Guds Sons röst och de som hör den skall få liv"*. Rösten de kommer att få höra för att väcka dem är *"rösten av Guds Son"* (Joh 5:25-29).

Ett tredje bevis för Kristi [Messias] ställning som Gud uppenbaras i Johannes 5:22-23: *"Inte heller dömer Fadern någon, utan hela domen har han överlämnat åt Sonen, för att alla skall ära Sonen liksom de ärar Fadern. Den som inte ärar Sonen ärar inte heller Fadern, som har sänt honom."* Paulus

berättade för atenarna att en dag skulle Gud döma världen med rättfärdighet *"genom den man (grek. har obestämd form "en man", övers. anm.) som han i förväg har bestämt därtill. Det har han bekräftat för alla människor genom att låta honom uppstå från de döda"* (Apg 17:31, [Bibel2000]). Gud är universums domare, en som är både rättfärdig i sina rättsliga domar och likväl *"förklarar den rättfärdig som tror på Jesus* (Rom 3:26). Paulus avslöjar igen att *"...Gud dömer det som är fördolt hos människorna, allt enligt det evangelium som jag predikar på Jesu Kristi uppdrag"* [*"... Gud dömer människornas hemliga ting, enligt evangeliet mitt, genom Jesus Kristus"*, ordagrann övers. från grek.] (Rom 2:16). Sådana texter ger bevis för att Kristus [Messias] kommer att sitta på den vita tronen och döma så som det beskrivs i Uppenbarelseboken 20:11f.

Jämlikhet med Gud

Kristus [Messias] *"vakade inte över sin jämlikhet med Gud"*. I vilken bemärkelse var Kristus [Messias] "jämlik" Gud? Vi har redan sett att Paulus säger att medan Jesus var på jorden hade han "ställning som Gud". Vi har också beaktat vad som i en del fall tydligt blev följderna av hans gudomliga ställning: hans makt att förlåta synder, att uppväcka döda och att döma mänskligheten. Till detta kan vi lägga hans makt över elementen, att få till och med vindarna och sjön att lyda honom (Matt 8:23-27). Denna ställning gjorde det möjligt för Paulus att förklara honom "jämlik Gud" i den bemärkelsen att en sådan jämlikhet var en fråga om *delegerad auktoritet* från Gud själv. Det bör noteras att jämlikhet inte är samma sak som *identitet*. Paulus säger inte att Kristus [Messias] var identisk med Gud. Detta skulle vara att ge bevis antingen till treenighetsläran eller till den modalistiska monarkianismen (också kallad sabellianism – läran att Gud helt enkelt är en person eller en varelse, men en som man kan uppfatta som Fader *eller* Son *eller* helig Ande). En användbar illustration om skillnaden mellan jämlikhet och identitet kan vi finna i det faktum att i USA:s konstitution blir vicepresidenten jämlik presidenten när denne blir arbetsoduglig. Vicepresidenten är då auktoriserad att fullgöra presidentskapets alla uppdrag och skyldigheter. I denna befogenhet är han jämlik presidenten men han är inte identisk med honom.

I Filipperbrevet 2 säger den grekiska texten att Kristus [Messias] erkände sin jämlikhet med Gud men att han inte såg denna gudagivna jämlikhet som *harpagmos*. KJV [King James' Version] översätter detta ord som "robbery" (rån, byte). Ordet kan innebära något som man rycker till sig eller tar med våld. Arndt-Gingrichs lexikon säger att det också kan betyda "pris" eller "övertäckning" enligt bruket i koine-grekiskan. Om Paulus använder det i den senare betydelsen påstår han att Kristus [Messias] inte hade någon slags övermodig attityd då han såg sin jämlikhet med Gud, inte heller sökte han dra fördel av det eller att utnyttja det för sina egna syften. Han intog snarare en slavs ställning och sökte bara tjäna sin Gud och det mänskliga släktet som han kommit för att frälsa.

Han utgav sig själv

Verbet "utge sig" är det grekiska *kenóo* från vilket en del treenighetsanhängare har utvecklat en lära som kallas "kenosis-teorin". Enligt denna lära avklädde sig den preexistente Kristus [Messias] en del av sina egenskaper som gudom (gudomlighetsattribut) för att bli människa. Utan att gå in på de olika aspekterna av denna teori och de meningsskiljaktigheter som fanns, till och med bland dessa som bekänner sig till den, kan vi säga att de alla använder termen "kenosis" för att ge sitt stöd åt uppfattningen om Kristi [Messias] personliga preexistens. Vi har redan sett att Paulus talar om den historiska människan Kristus [Messias] Jesus, inte om en person som senare *skulle bli* Kristus [Messias] Jesus. Det är därför denne historiske person som "utgav" sig själv. I en sådan inramning vittnar ordet om att Kristus [Messias] lade bort varje frestelse att göra sig själv stor eller att upphöja sig själv på något sätt. Drottningen av Saba "utgav, uttömde" sin egen stolthet när hon såg prakten vid Salomos hov. Hon "blev utom sig av förundran" [*"...och det fanns inte längre någon ande i henne"*, ordagrant, övers. anm.] (1 Kon 10:1-13). På samma sätt var det med Kristus [Messias] då han "utgav sig själv". Det fanns inte rum för något övermod eller någon arrogans hos honom eller några uppgjorda planer som låg utanför denna totala underkastelse av Guds vilja (Hebr 10:7-10; Ps 40:7-9).

Kristi [Messias] "utgivande av sig själv" kan ses som en väsentlig del av det faktum att han antog ställningen som tjänare och att han hade kommit till och blivit människa. Grekiskan använder här aoristparticipet *labon* och aoristparticipet *genomenos*. Sådana aoristparticip anger ofta en tid före huvudverbets handling. Detta skulle kunna ge stöd för åsikten att hans "utgivande av sig själv" (huvud verbet) hände efter att han fötts, inte före. Därför kan "kenosis-teorierna" helt enkelt anses vara filosofiska spekulationer som inte kan ha någon grund i den aktuella texten. Som sådana skulle de kunna vara ett exempel på "eisegetik" (att läsa in i texten), inte exegetik.

Till det yttre som en människa

Enligt Moulton och Milligans lexikon har ordet *skema* som här översatts med "yttre utseende", innebörd av "yttre uppträdande" eller "form". Man är frestad att översätta att Kristus [Messias] befanns vara "under de mänskliga tingens ordning" eller "under mänskliga betingelser". Han var fullständigt mänsklig bortsett från synd. Han såg ut att vara den han var – en människa. Under inspiration från Gud förbjuder sådana beskrivningar varje slag av gnostisk eller doketisk undervisning om att Kristus [Messias] bara uppenbarade sig som en mänsklig varelse av kött och blod medan han i själva verket var "ren ande". För gnostiker och doketiker var allt materiellt, *ipso facto*, ont. Så Kristus [Messias] kunde inte ha en materiell kropp. Han bara "visade" sig ha en, sade doketikerna. Pastor C. T. Russell använde ett liknande slags "knep" när han lärde att Jesus inte hade någon fysisk kropp efter sin uppståndelse. Han "gav mänsklig form" åt en tillfällig kropp för att visa sina lärjungar – en undervisning som fortfarande sprids ut av de så kallade Jehovas Vittnen liksom av andra från Russells tradition.

Han ödmjukade sig själv

Paulus fortsätter att förklara hur långt Kristus [Messias] gick i att underkasta sig Fadern som hade placerat honom i ställning som Gud för att utföra sin jordiska tjänst och som hade utsett honom att utöva jämlikhet med Gud enligt denna ställning. Han *"gjorde sig ödmjuk och var lydig ända till döden"*. Guds plan, som den var förutsagd av Jesaja, var att lägga *"all vår skuld"* på Sonen (Jes 53:6) för att tillintetgöra honom och låta honom lida och så göra hans liv till ett skuldoffer (v 10). Petrus säger att Jesus utlämnades till döden efter *"Guds fastställda plan och beslut"* (Apg 2:23). Likväl underkastade sig Jesus villigt denna plan i kärleksfull lydnad mot sin Fader. *"Fadern älskar mig därför att jag ger mitt liv för att sedan ta det tillbaka. Ingen tar det ifrån mig, utan jag ger det av fri vilja"* (Joh 10:17-18). Varje lära om försoningen måste ta hänsyn till detta juridiska dödsstraff som lagts på Kristus [Messias] av hans Fader, så att Gud, domaren, också skulle kunna agera rättvist genom att *"han förklarar den rättfärdig som tror på Jesus"* (Rom 3:26).

Kristi [Messias] beredvillighet till lydnad *"ända till döden"* blir ännu mer fantastisk genom det faktum att hans död verkställdes genom en av de mest smärtsamma och förödmjukande metoder som fanns – genom korsfästelse. Paulus understryker denna chockerande sanning genom att använda orden *"ända till"*. Av alla de sätt som man kan dö på är döden på ett kors den mest fasansfulla man kan tänka sig – och på samma gång det sätt som allra mest avslöjar Kristi [Messias] totala underkastelse under Guds vilja. Som romersk medborgare insåg Paulus att regeringen reserverade döden genom korsfästelse för de värsta brottslingarna eller också för personer man föraktade mest – de som man uppfattade som avgjorda fiender till dess auktoritet att regera världen.

Gud har upphöjt honom

Från denna lägsta punkt av förnedring upphöjdes Kristus [Messias] till den högsta toppen av auktoritet i universum med undantag för Guds egen auktoritet. Jesus som Herre är upphöjd *"över alla furstar och väldigheter, makter och herradömen, ja, över alla namn som kan nämnas inte bara i denna tidsålder utan också i den kommande"* (Ef 1:21). Hans nuvarande position är sådan att alla Guds änglar måste tillbe honom eftersom han är mycket större än **de**; han har fått ett namn som är förmer än **deras** (Hebr 1:4-6). Detta namn är *"namnet över alla andra namn"*. Man skulle kunna säga att Gud har gett sin Son sitt eget namn, precis som mänskliga fäder gör då de ger namn åt sina söner efter sig själva. Guds namn Jahve (eller Jehova) tillämpas sannerligen på Messias i sådana profetior som i Jeremia 23:3 – *"... och detta är det namn man skall ge honom: HERREN vår rättfärdighet [bokstavligt Jahve-tzidkenu]."* I Sakarja 14:3-4 [Bibel2000] talas om att *"den dagen skall han stå med fötterna på Olivberget"* när han strider mot nationerna som bekämpar Jerusalem. Det förefaller som om detta syftar på Kristus [Messias] själv som kommer i sin Faders namn för att *"slå folken"* och för att *"trampa vinpressen för Guds,*

allhärskarens, stränga vredes vin” (Upp 19:15, Bibel2000). Det är Guds upphöjde Son, föraktad och förkastad av människor som än en gång kommer att visa sig på jorden för att förhärligas på samma plats där han förnedrades. I närvaro av Jesus, kungarnas kung och herrarnas herre måste varje knä böjas – vare sig de är änglars, demoners eller människors. Varje tunga måste då bekänna att Messias Jesus är allas herre, på Guds uttryckliga befallning och till ära åt Gud, Fadern som så upphöjde sin Son!

Originalets titel: *The Form of God* (www.restorationfellowship.org). Svenska Folkbibeln har använts då inget annat anges.

Översättning: Eivor Alpsten (med tillstånd)